

Talouseläms- nuste

Prognos 8.9.2010

**Ekonomisk prognos
2010–2011**

Brant vändning i Finlands konjunktur- utveckling

Tilläggsuppgifter

Prognoschef
Eero Lehto
tel. (09) 2535 7350

Informatör
Heikki Taimio
tel. (09) 2535 7349

Ekonomisk prognos 2010–2011

Brant vändning i Finlands konjunkturutveckling

Finlands BNP-tillväxt accelerade avsevärt under årets andra kvartal trots den fortsatta osäkerheten i den internationella ekonomin. Efter att ha minskat ännu under det första kvartalet ökade totalproduktionen enligt konjunkturindikatorn för produktionen under det andra kvartalet med drygt 3 % från årets början och med cirka 5 % från föregående år. Rycket uppåt inverkar på årsförändringen i produktionen ända till det första kvartalet nästa år även om tillväxttakten skulle avta framöver. Löntagarnas forskningsinstitut bedömer att tillväxten i Finland förblir måttlig i fortsättningen. Bruttonationalprodukten beräknas i år växa med 3,7 % mot 3,0 % enligt prognosen i våras (8 april). För nästa år väntas BNP-tillväxten bli 3,7 %, dvs. bara 0,2 procentenheter högre än i aprilprognosen.

Trots att osäkerheten om den internationella ekonomin har minskat under de senaste månaderna är de negativa risker som hotar ekonomin fortfarande större än normalt. Kännetecknande för den senaste tidens ekonomiska utveckling har varit de mycket kraftiga variationerna i stämningsslaget på aktie- och finansmarknaderna. Utöver osäkerheten i den globala ekonomin har också exceptionella väderleksförhållanden, såsom den stränga vintern och vulkanutbrottet i Island, samt de utdragna arbetskonflikterna påverkat totalproduktionen i Finland.

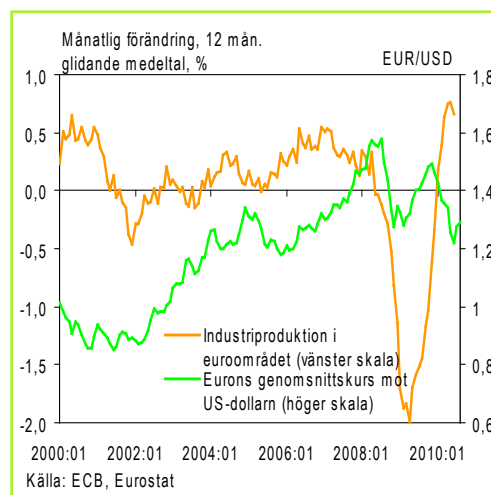
Den största utmaningen för den ekonomiska utvecklingen var finanskrisen i maj då Grekland och några andra europeiska stater ställning på finansmarknaden försvagades drastiskt. Det befarades att krisen skulle få effekter på investeringarna och realekonomin. Tack vare euroländernas och ECB:s ingripande kunde krisen dock avhjälpas, men den bidrog till att försvaga eurons externa värde under en lång tid. Eurons försvagning har emellertid gett fart åt Finlands export till den grad att krisen hittills haft snarare positiv än negativ nettoeffekt på landets ekonomi.

Tillväxten i Europa oenhetligare än förut

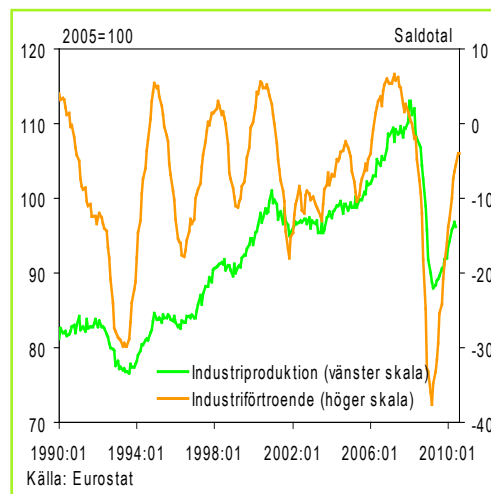
Ekonomin i euroområdet och hela EU växte under årets andra kvartal med en procent från föregående kvartal, vilket beräknas höja tillväxten i Europa för helåret 2010 till närapå 2 %. Hittills har tillväxten i Europa härrört från utrikeshandeln. Inom EU blir tecknen på en livligare inhemsk efterfrågan dock allt tydligare. Under det andra kvartalet i år ökade den privata konsumtionen redan med 0,5 % från föregående kvartal och de privata investeringarna betydligt mer än så. Siffrorna för juni ger vid handen att till exempel byggandet ser ut att ha tagit fart på bred front inom hela EU.

Utan tvekan kommer den inhemska efterfrågan i EU-länderna att öka även framöver. Utsikterna för den privata konsumtionen förbättras av att arbetsmarknadsläget i flera länder redan har ljusnat och arbetslösheten börjar minska. Detta intryck stöds också av data för juli–augusti om konsumentförtroendet och detaljhandelns utsikter i EU. Under det andra halvåret 2010 beräknas tillväxten även i den privata konsumtionen bli rätt stark i Tyskland och andra länder med

Industriproduktion i euroområdet och eurons kurs mot US-dollar 2000:01–2010:08

Industriförtroende och industriproduktion i euroområdet 1990:01–2010:08

en relativt snabb återhämtning. Nästa år kommer tillväxten i EU-området följaktligen mer än förut att hållas uppe av uppsvinget i den inhemska efterfrågan. Utvecklingen försvagas dock av att den finanspolitiska stimulansen håller på att avvecklas. Effekten av ökad privat konsumtion och ökade investeringar är dock större än effekten av minskad finanspolitisk stimulans. Totalproduktionen i EU beräknas växa med 1,8 % i år och 2,1 % nästa år.

Utvecklingen i de olika EU-länderna har varit rätt oenhetlig. Medan produktionen i vissa av de sydligaste länderna i euroområdet, såsom Frankrike, Spanien, Portugal och Grekland, förra året krympte klart mindre än i euroområdet eller hela EU i genomsnitt har den ekonomiska tillväxten i dessa länder under det första halvåret i år halkat efter utvecklingen i det övriga Europa. Förutom i Tyskland har återhämtningen varit snabbast i Sverige, Estland och Slovakien. Också Finland, Holland och Belgien hör till denna ländergrupp. Det förefaller som om de länder som nu växer i snabbare takt än andra drabbades av det tillfälliga raset i investeringsvaruefterfrågan och på tillväxtmarknaderna. När exporten till Asien, Sydamerika och EU:s närområden, såsom Turkiet och Ryssland, åter drar återhämtar sig länderna med god fart tack vare sin starka export.

Tillväxten i USA är på nytt på väg att avta i år, vilket väcker frågan, om detta kan få mer vittgående återverkningar på världsekonomin och Europa. Handelsstatistiken för det första halvåret visar att exempelvis EU:s export har ökat klart långsammare till USA än till utlandet i övrigt. Sålunda var den absoluta ökningen i EU:s export till Kina i januari-maj 12,8 miljarder euro jämfört med ett år tidigare och därmed klart större än motsvarande ökning på 7,5 miljarder euro i exporten till USA. Redan bara till Turkiet växte EU:s export nästan lika mycket som till USA.

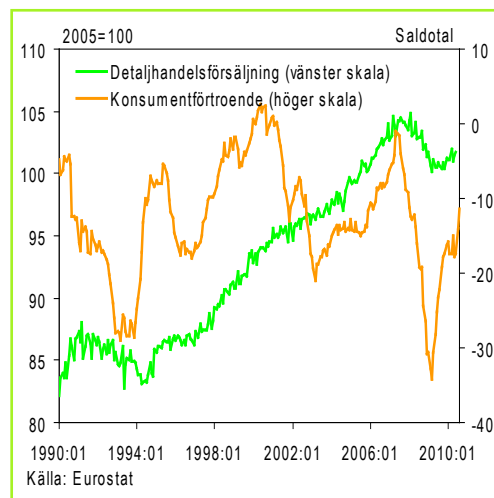
Utvecklingen under det första halvåret tyder på att den snabbare tillväxten i EU framförallt härrör från den ökade exporten till Asien och Sydamerika. Det förefaller därför som om varken de direkta efterfrågeeffekterna av den avtagande tillväxten i USA eller de effekter som realiserar via Asien skulle få resten av världen att spåra in på en bana med mycket låg tillväxt.

Det ser inte heller ut som om den avtagande tillväxten i USA skulle kunna leda till en sådan störning på finansmarknaden och försvagad utlåningsförmåga för bankerna som skulle framkalla en ny investeringskras. Det beror bland annat på att centralbankerna, trots att de penningpolitiska stimulansmedlen vid låga styrräntor är relativt ineffektiva, nu ännu förfogar över ett mycket exceptionellt förfarande som är ägnat att förhindra en ny finanskris. Exceptionellt är att centralbankerna har tagit över uppgifter från privatbanker och andra motsvarande finansmarknadsinstitutioner. Exempelvis har ECB lindrat villkoren för den kortfristiga centralbanksfinansieringen bl.a. beträffande säkerhetskrav och börjat bevilja banker och slutligen också problemstaterna i euroområdet långfristigare finansiering. De exceptionella åtgärderna fortsätter åtminstone till början av nästa år.

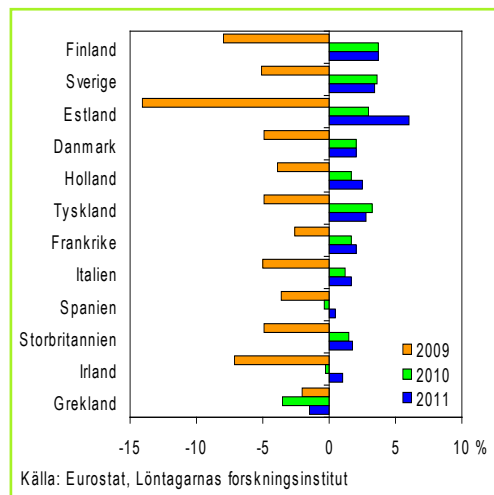
Oväntade fluktuationer i eurons växelkurs utgör fortfarande ett hot mot realekonomin

En eventuell avmattning i tillväxten i USA kan inverka på Europa också via en försvagning av dollarns kurs mot euron. Redan under 2008 före kraschen på finansmarknaden kunde man se hur lätt en för stor appreciering av euron kan dämpa tillväxten i euroområdet. Sålunda

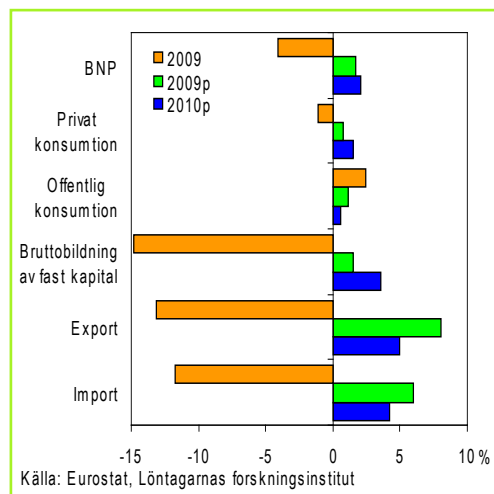
Konsumentförtroende och detaljhandelsförsäljning i euroområdet 1990:01–2010:08

BNP-tillväxt 2010 och 2011

Ekonomisk utveckling i euroområdet 2009–2011

skulle euron av allt att döma ånyo börja förstärkas mot US-dollar om tillväxten i USA förblir låg och tillväxten i Europa tar fart och visar sig vara relativt stabil. En motsatt tendens ger dock den ojämna utvecklingen i euroområdet och finansierarnas bristande förtroende för den grekiska statens och vissa andra eurostaters liksom deras bankers förmåga att kunna betala sina skulder.

Tabell 1. Internationell ekonomi

Totalproduktion, volymtillväxt (%)	2009	2010p	2011p
Förenta staterna	-2,6	2,7	2,5
Euro-16	-4,1	1,7	2,1
Tyskland	-4,9	3,2	2,8
Frankrike	-2,6	1,7	2,0
Italien	-5,0	1,2	1,7
EU27	-4,3	1,8	2,1
Sverige	-5,1	3,6	3,4
Storbritannien	-4,9	1,5	1,8
Japan	-5,0	2,0	2,0
Ryssland	-7,9	5,0	5,0
Kina	8,7	10,0	9,0

Källa: BEA, BOFIT, Eurostat, Löntagarnas forskningsinstitut

Ur europeisk synvinkel skulle det i varje fall vara ogynnsamt om tillväxtavmattningen i USA medförde en försvagning av dollarns kurs mot euron utan depreciering av den kinesiska valutans och vissa andra asiatiska valutans dollarkoppling. Då exempelvis den direkta efterfrågeeffekten på Europa av tillväxtavmattningen i USA sannolikt blir liten kan den effekt som realiserar via valutamarknaden bli avsevärd och i värsta fall åtminstone tillfälligt hålla tillbaka tillväxten i Europa.

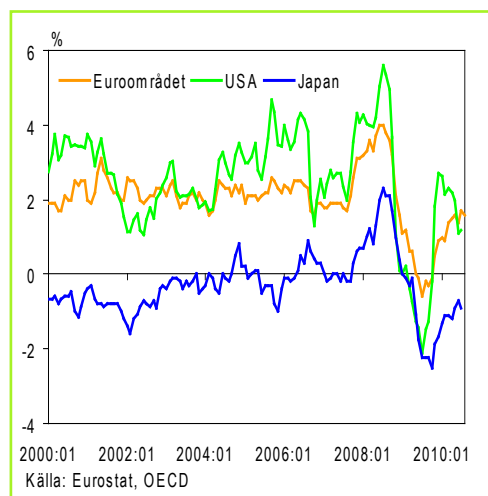
Återhämtningen i Europa hotas också av en relativt snabb vändning i den finanspolitiska inriktningen från expansiv till lätt åtstramande redan under 2011. En ändring av den finanspolitiska inriktningen skulle vara mycket mer befogad om tillväxten i privat konsumtion och investeringar vilade på en stabilare grund än i dag och om den faktiska produktionen inte var så mycket lägre än den potentiella som den är ännu i år.

Europeiska centralbanken fortsätter sannolikt sina exceptionella åtgärder för att stödja tillgången till finansiering för bankerna och de svagaste staterna i euroområdet genom penningmarknadsinterventioner ända till början av nästa år. Inflationen i euroområdet beräknas hålla sig under 2 % ännu 2011 och en eventuell penningpolitisk åtstramning väntas ECB företa tidigast 2012. Löntagarnas forskningsinstitut förutspår därför att ECB inte höjer styrräntan under 2011. ECB:s beslut påverkas indirekt av de svagare ekonomiska utsikterna i USA och av det faktum att också den amerikanska centralbanken håller sin styrränta oförändrad under nästa år.

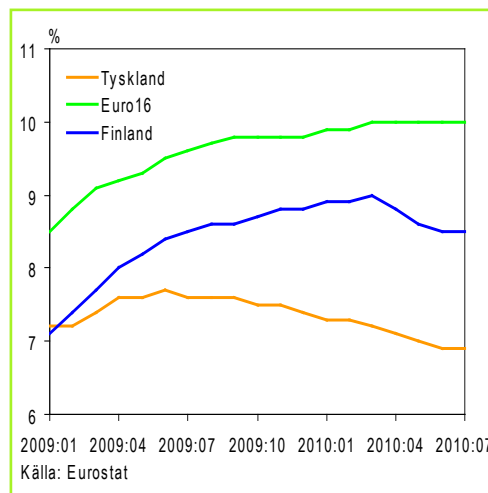
Tillväxten i USA bara 2,5 procent nästa år

Ännu under det första kvartalet i år växte USA:s BNP med 0,9 % från föregående kvartal. Till tillväxten bidrog framförallt lagerinvesteringarna. Under det andra kvartalet avtog tillväxten till 0,4 %. Då försvagades effekten av lagerförändringen medan den effekt som stärkte tillväxten i den offentliga efterfrågan förstärktes. Nettoeffekten av utrikeshandeln var redan klart negativ, vilket delvis kunde tillskrivas dollarns förstärk-

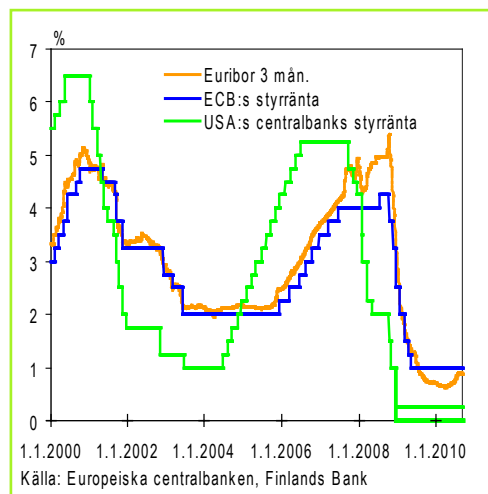
Inflation i valda länder 2000:01–2010:08

Relativt arbetslöshetstal i valda länder 2009:01–2010:07

Styrräntor och kort marknadsränta 3.1.2000–3.9.2010

ning mot euron. Den privata konsumtionen har inte bidragit nämnvärt till tillväxten och kommer knappast att göra det i fortsättningen heller då arbetsmarknadsläget i USA hela tiden har försämrats.

Av allt att döma kommer tillväxttakten i USA att förbli rätt låg ännu under det andra halvåret 2010 och ökar till knappt 3 % först under det andra halvåret 2011. Den nya vändningen nedåt har orsakats av att statens skattestöd till bostadsköpare upphörde vid början av maj. Nästa år börjar det finanspolitiska stödet till totalproduktionen trappas ned också i övrigt. Totalt sett ökar USA:s BNP med 2,7 % i år och 2,5 % nästa år. En försnabbning av tillväxttakten under året under det andra halvåret 2011 möjliggörs av den väntade utjämningen av arbetsmarknadsläget och den starkare tillväxten på exportmarknaderna i Europa och Asien.

USA:s federala underskott stiger i år till cirka 10 % av BNP. Det stora underskottet och den stora statsskulden, som närmar sig 100 % av BNP, begränsar möjligheterna att stärka den ekonomiska tillväxten genom finanspolitiska åtgärder under åren framöver. Däremot skär recessionen avsevärt ned underskotten i USA:s bytesbalans och handelsbalans. Den spirande tillväxten hotar dock att pressa upp underskotten till nivåerna före recessionen. Självfallet bidrar också denna trend till att hålla tillbaka tillväxten i USA på medellång sikt.

Fortsatt snabb tillväxt i tillväxtekonomierna

Kinas BNP-tillväxt stiger i år till 10 %. Industriproduktionens tillväxttakt har de senaste månaderna avtagit från knappt 20 % till 13–14 %, men det bör observeras att detaljhandels ökning i år har stigit till cirka 18 %. Också i Kina är den privata konsumtionen nu på väg att ta fart. Hittills har den inhemska efterfrågan hållits uppe av investeringarna. Investeringskvoten har också i år legat på cirka 25 %. Den kinesiska samhällsekonomin växer nästa år med omkring 9 % och således bara i en något lägre takt än i år.

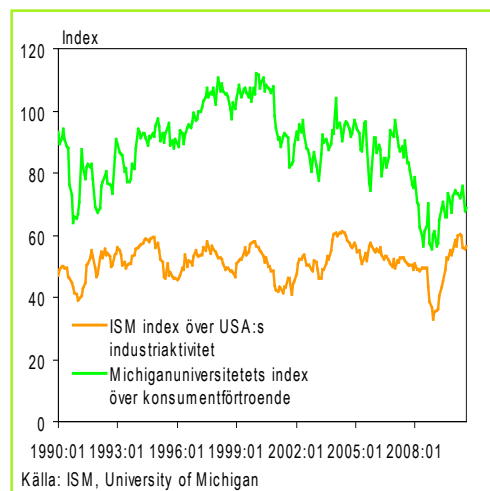
Frånsett Japan uppvisar också industriländerna i Asien en fortsatt relativt hög tillväxt, dvs. 6 % i år och 5 % nästa år. Förutom i Kina är tillväxttakten jämförelsevis snabb också i andra asiatiska tillväxtländer, såsom Indien, Indonesien och Vietnam. Trots den avtagande tillväxten i Nordamerika ökar totalproduktionen i de flesta länderna i Sydamerika. I Brasilien blir tillväxten i år 5 % och nästa år 7 %.

Rysslands ekonomi har i år repat sig efter djupdykningen i produktionen på 8 %. Både i år och nästa år växer ekonomin i en takt av cirka 5 %. Tillväxten har till stor del hållits uppe av utrikeshandeln. Ännu under det första halvåret i år var investeringarna rentav mindre än förra året och den privata konsumtionen hade ökat med bara omkring 1 % från året innan. Både investeringarna och den privata konsumtionen väntas dock ta fart redan under det andra halvåret i år. Nästa år planar tillväxttakten ut. Tack vare att oljepriset väntas ligga kvar minst på årets nivå och gaspriset skjuter i höjden förblir inkomstbildningen i samhällsekonomin god under åren framöver.

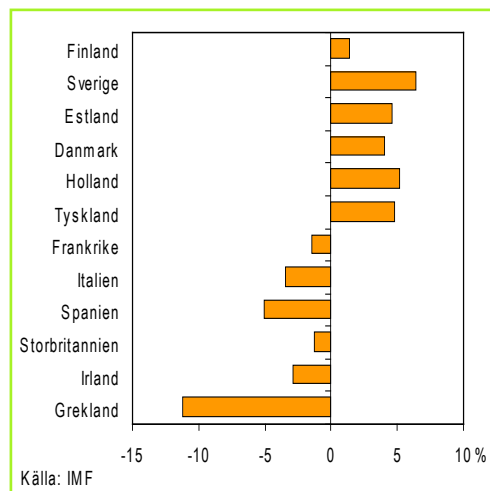
Finlands export på väg mot nivån före recessionen

Finlands export minskade 2009 med hela 20,3 %. Det branta fallet förklaras av den höga andelen investeringsvaror i vår export och

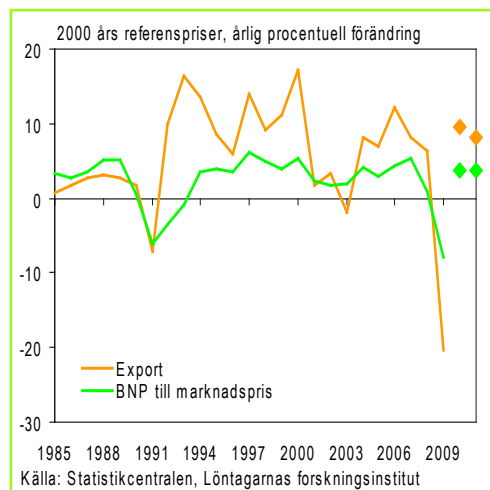
Ekonomiska indikatorer för USA 1990:01–2010:08

Bytesbalansunderskott i förhållande till BNP 2009

BNP och export 1985–2011

utvecklingen på våra exportmarknader. Exportmarknadernas storlek kan beräknas utifrån Finlands exportandelar och målländernas bruttonationalprodukt. En sådan beräkning ger vid handen att marknaderna krympte med 4,1 % 2009, dvs. lika mycket som totalproduktionen i EU-länderna men betydligt mer än produktionen i hela världen, som sjönk med bara 0,6 % i fjol. Finlands exportmarknader krympte dock mer än ett genomsnittligt EU-land, vilket berodde på den exceptionellt djupa recessionen i Östersjöländerna vars marknader är viktiga för Finlands export.

Tabell 2. Försörjningsbalans

	2009	2009	2010p	2011p
	Mrd. €	Procentuell volymförändring (%)		
Bruttonationalprodukt	171,3	-8,0	3,7	3,7
Import	59,8	-18,1	8,3	7,2
Totalt utbud	231,1	-11,1	4,9	4,7
Export	64,0	-20,3	9,6	8,2
Konsumtion	137,0	-1,0	2,3	1,8
privat	94,0	-1,9	3,0	2,5
offentlig	43,0	1,2	0,7	0,2
Investeringar	33,4	-14,7	1,8	7,3
privata	28,6	-17,4	2,4	9,0
offentliga	4,8	6,1	-1,9	-2,5
Lagerförändring (inkl. statistiskt fel) ¹	-3,4	-3,6	0,9	0,3
Total efterfrågan	231,1	-11,1	4,9	4,7

¹ Volymförändring uttryckt i procentenheter av BNP.
Källa: Statistikcentralen, Löntagarnas forskningsinstitut

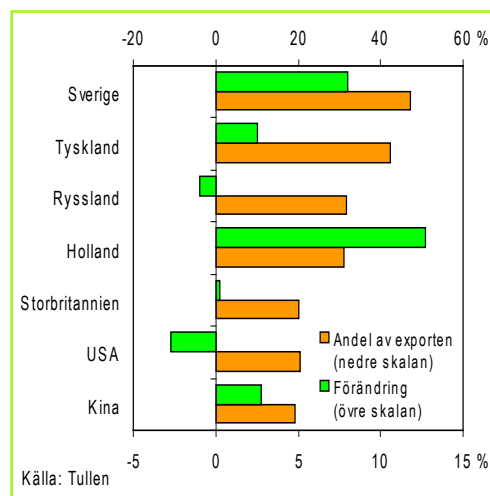
I år och nästa år växer Finlands exportmarknader med 3,1 respektive 3,7 % och därmed klart snabbare än produktionen inom EU. Exportmarknadernas tillväxt hålls uppe av tillväxtekonomiernas höga tillväxt och framför allt Östersjöländernas rätt snabba återhämtning efter recessionen. Fart åt Finlands export ger också den pågående förändringen i våra viktigaste exportländers tillväxtstruktur mot en högre investeringskvot.

Såsom Löntagarnas forskningsinstitut förutsåg redan på hösten 2009 började Finlands export och samhällsekonomi repa sig efter recessionen i takt med tillväxten i processindustrins produktion och export. Så växte skogsindustrins exportvolym redan under det första halvåret 2010 med 24 % jämfört med året innan. Metallförädlingsindustrins export ökade ännu mer och även den kemiska industrin är på väg mot höga exportsiffror. Också inom maskinindustrin har exporten vänt klart uppåt under det andra kvartalet i år. För den eltekniska industrin väntas exporten ta fart först under det andra halvåret i år.

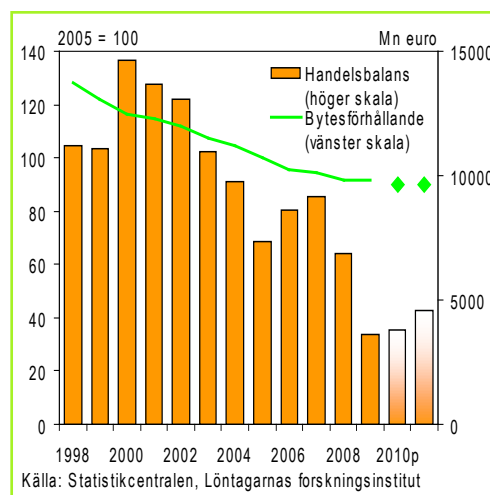
Förra året minskade exporten av såväl varor som tjänster både värde- och volymmässigt mer än importen så att överskottet i varu- och tjänstebalansen krympte. I år är utvecklingen den motsatta: exporten ökar mer än importen och handelsbalansen växer. Löntagarnas forskningsinstitut förutspår att volymen av varu- och tjänsteexporten ökar med 9,6 % i år och 8,2 % nästa år, medan importen växer med 8,3 % i år och 7,2 % nästa år. Vartdera året försvagas bytesförhållandet något, men både handelsbalansen och tjänstebalansen förbättras trots det bägge åren.

Under det första halvåret 2010 ökade Finlands export till EU-länderna i en takt av 10 %. EU-ländernas andel av Finlands totala export

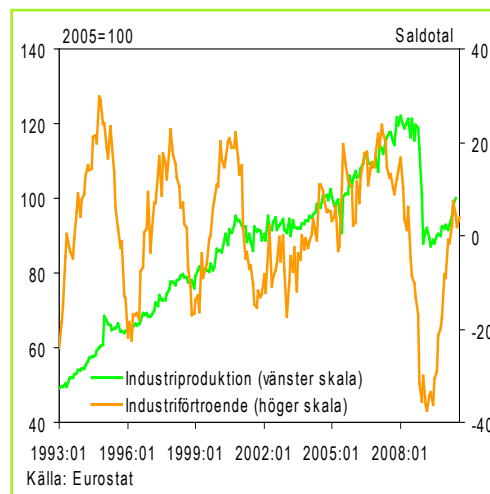
Finlands varuexport i januari-juni 2010

Bytesförhållande och handelsbalans 1998-2011

Industriförtroende och industriproduktion i Finland 1993:01-2010:08

var drygt 58 %. Med lika god fart växte vår export till Ostasien. En klart svagare utveckling uppvisade exporten till andra relativt viktiga exportmarknader, såsom Ryssland, andra europeiska länder utanför EU och Nordamerika. Bland de enskilda länderna har Sverige blivit Finlands viktigaste exportland. Tyskland har bevarat sin centrala ställning, men att Holland nu blivit ett av Finlands viktigaste exportländer är anmärkningsvärt. Av allt att döma kommer Kinas och Rysslands andel av Finlands export att öka redan under det andra halvåret i år och särskilt under nästa år när exportleveranserna av maskiner och utrustning kommer i gång. Detta gäller också för Sydamerika, dit exporten minskade ännu under det första halvåret.

Länge sedan den tunga industrin var tillväxtmotor

Redan i Löntagarnas forskningsinstituts branschprognos i november förra året förutsågs att industriproduktionen och produktionen av industrirelaterade stödtjänster i Finland kommer att växa med god fart i år. I prognosen beräknades tillväxten för fabriksindustrin och industrirelaterade tjänster bli knappt 6 % i år och cirka 7 % nästa år. Nu ser det ut som om prognosen skulle slå in då totalproduktionen har återhämtat sig i flera branscher efter den svaga utvecklingen under det första kvartalet i år.

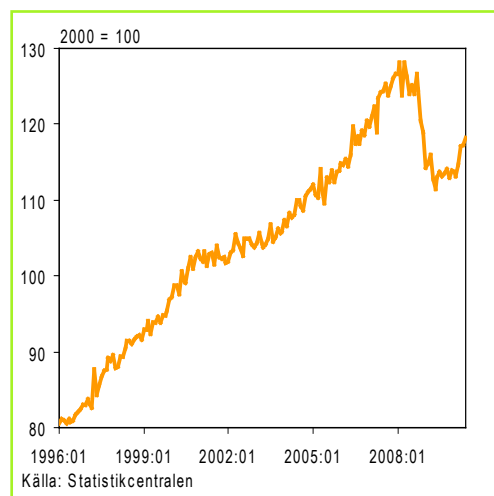
Precis som vi förutspådde i fjol har tillväxten kommit i gång och varit snabbast inom skogsindustrin, metallförädlingen och den kemiska industrin. Metallförädlingen ökade i juni med drygt 60 % jämfört med juni förra året. Ökningen i skogsindustriproduktionen planar ut redan i år, och nästa år hålls tillväxten uppe framförallt av maskinindustrin och den eltekniska industrin. Att produktionen inom maskinindustrin repat sig klart redan i år är överraskande. Utsikterna för industrin fördystras dock av krisen inom varvsindustrin som avsevärt ökar arbetslösheten i Åboregionen. Totalt sett växer fabriksindustrin ändå i en takt av cirka 7 % i år och nästa år. Tillväxten i företagstjänster är nästa år klart snabbare än i år. Med stöd av industrin kommer också transporttjänsterna att öka med omkring 3 %.

Industrins höga tillväxtsiffror har delvis sin förklaring i förra årets svaga nivå, dvs. de mycket låga jämförelsetalen ett år tillbaka. För persontjänster är utvecklingen också i fortsättningen rätt trög, även om det förbättrade arbetsmarknadsläget har höjt tillväxtförväntningarna i branschen. Branschens tillväxt hålls dock nästa år tillbaka av den finanspolitiska åtstramningen som minskar hushållens köpkraft. Byggnaderna tar ytterligare fart när även industri-, kontors- och affärsbyggnaderna repar sig efter bottennoteringen. Hittills har byggverksamhetens branta vändning uppåt förklarats av det livligare bostadsbyggnaderna.

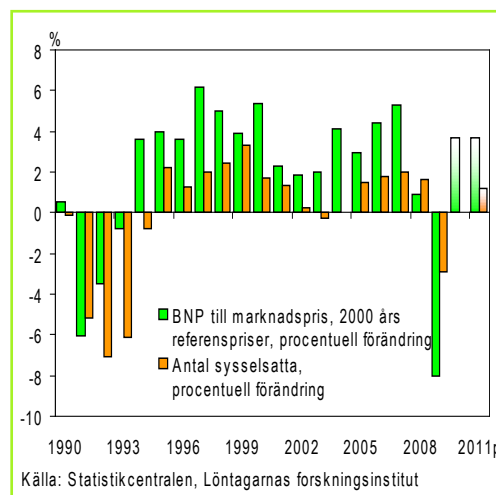
Bostadsbyggnaderna åter livligt

Investeringarna fortsatte att minska under årets första kvartal. Nedgången var störst inom affärs- och kontorsbyggnaderna. Investeringarna i maskiner och utrustning föll också klart. Statens stimulansåtgärder syntes knappast alls inom jord- och vattenbyggnadsverksamheten, som krympte i en årstakt av nästan 19 %. Däremot visade bostadsbyggnaderna tecken på att repa sig redan under det första halvåret och farten har bara ökat de senaste månaderna – nybyggnationen av

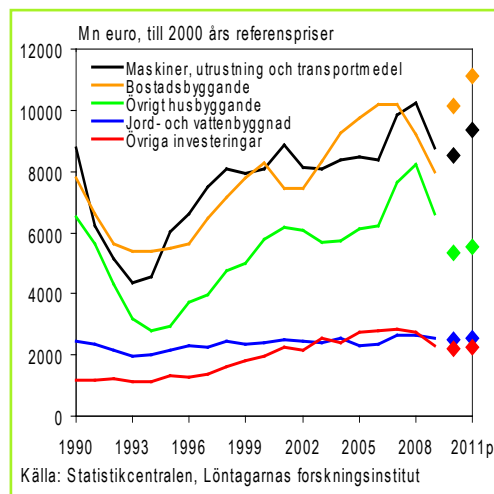
Konjunkturindikator för produktionen 1996:01–2010:06

BNP och sysselsättning 1990–2011

Investeringar 1990–2011

bostäder ökade i maj med närapå 80 % jämfört med ett år tidigare. Uppgången i bostadsbyggandet blir därför i år så stark att den ensam gör att investeringstillväxten får ett positivt förtecken.

Övriga investeringar fortsätter däremot sin kraftgång: särskilt för övrig byggverksamhet blir nivån i år klart lägre än i fjol. Jord- och vattenbyggnadsverksamheten förutses återhämta sig mot slutet av året när statsfinansierade projekt kommer i gång, men det räcker inte för att göra tillväxtsiffran för helåret positiv. Investeringarna i maskiner och utrustning fortsätter att minska när företagen nöjer sig med att höja kapacitetsutnyttjandet i stället för att göra nyinvesteringar.

Totalt sett beräknas de privata investeringarna öka med 2,4 % i år. Nästa år tar även annat byggande än bostadsbyggande fart i takt med stigande konjunkturer så att de privata investeringarna sammantaget väntas öka med 9,0 %. För bostadsbyggandet börjar den kraftigaste tillväxten vara över redan nästa år delvis beroende på att statens stimulansåtgärder upphör. Byggverksamheten förstärks dock av övrigt byggande som repar sig långsamt från sin låga utgångsnivå. En tydlig tillväxt förutspås i investeringarna i maskiner och utrustning som nästa år ökar med cirka 10 % efter att ha fallit brant under två år.

Sysselsättningen vänder svagt uppåt nästa år

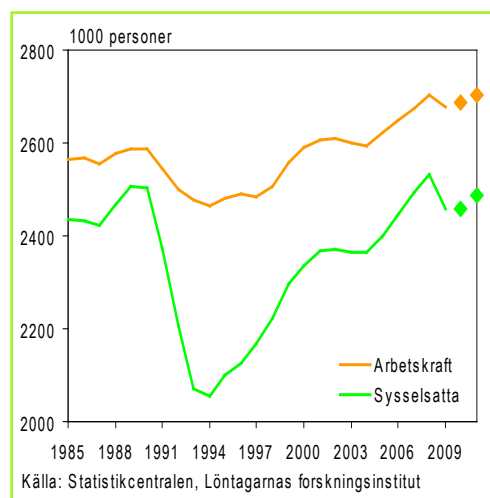
Recessionen återspeglades klart i sysselsättningsciffrorna under fjolåret och ännu under de första månaderna i år. Antalet sysselsatta minskade fram till juni jämfört med siffrorna vid motsvarande tidpunkt året innan, även om förändringarna för april, maj och juni var rätt små. I juli 2010 ökade sysselsättningen för första gången sedan januari 2009 jämfört med samma tidpunkt ett år tidigare. Vi förutspår att sysselsättningen börjar öka något under de sista månaderna i år men i genomsnitt förblir oförändrad jämfört med 2009. 2011 vänder sysselsättningen tydligare uppåt. Sysselsättningens genomsnittliga årstillväxt beräknas nästa år bli 1,1 % eller cirka 30 000 arbetstillfällen.

Typiskt i en recession är att arbetskraftsdeltagandet för befolkningen i arbetsför ålder minskar eftersom arbetslösa försvinner ur arbetskraften när de upphör att aktivt söka arbete, och så har det gått även denna gång. Arbetskraftsdeltagandet sjönk klart 2009: det var i genomsnitt 66,5 %, dvs. en procentenhet lägre än 2008. Nedgången syntes tydligare i arbetskraftsdeltagandet för män än för kvinnor. I juli i år var arbetskraftsdeltagandet 0,2 procentenheter högre än ett år tidigare, men under det första halvåret sjönk det varje månad jämfört med ett år tidigare. Den ökande sysselsättningen stoppar dock utträdet ur arbetskraften under slutet av året. Vi förutspår att arbetskraftsdeltagandet 2010 blir i genomsnitt bara 0,1 procentenheter lägre än 2009 eller 66,4 %.

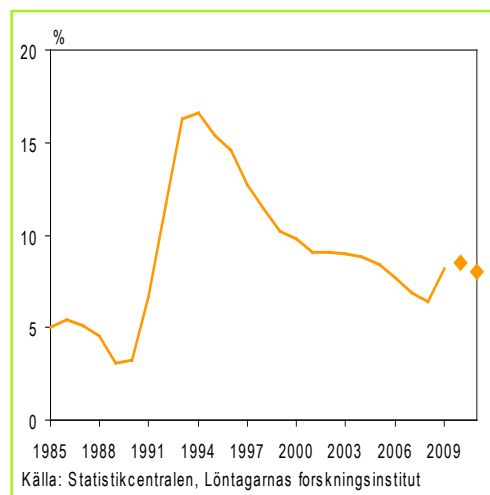
2011 ökar arbetskraftsdeltagandet åter i de åldersgrupper som försvunnit ur arbetskraften under recessionen, men samtidigt försvagar den äldre åldersstrukturen det genomsnittliga arbetskraftsdeltagandet i någon mån. Arbetskraftsdeltagandet stiger dock totalt sett med 0,1 procentenheter till 66,5 %. Arbetskraftens volym växer med 0,6 % tack vare det ökade arbetskraftsdeltagandet och befolkningstillväxten.

Förändringarna i sysselsättningen och arbetskraftens volym leder till att de arbetslösas antal i år stiger med 8 000 personer från genomsnittsnivån förra året. Arbetslösheten ökar således under 2010 till i genomsnitt 8,5 %. Nästa år minskar antalet arbetslösa med 14 000 personer och arbetslösheten sjunker till i genomsnitt 8 %.

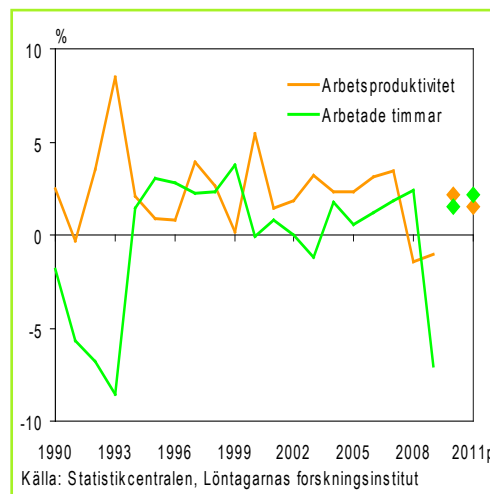
Arbetskraftsutbud och sysselsättning 1985–2011

Relativt arbetslöshetstal 1985–2011

Arbetsproduktivitet och arbetade timmar 1990–2011, årlig förändring

Anpassningen till en lägre arbetsefterfrågan har skett i form av sysselsättningsminskning men också via antalet arbetade timmar. Typisk är att antalet arbetade timmar till en början sjunker mer än sysselsättningen när ekonomin går in i en recession och när produktionen åter vänder uppåt också börjar stiga före sysselsättningsciffrorna, eftersom timantalet är lättare att anpassa än antalet sysselsatta. Färre permitteringar och fler övertidstimmar bidrar till att öka antalet arbetade timmar. Vi förutspår att antalet arbetade timmar växer med 1,5 % i år, även om sysselsättningen ännu förblir oförändrad. Uppgången i ekonomin sker delvis också via ökad produktivitet: produktiviteten sjönk 2008 och 2009 och vänder uppåt i år. 2010 ökar produktiviteten med 2,2 % per arbetad timme. 2011 ökar antalet arbetade timmar med 2,2 %, vilket i kombination med BNP-tillväxten på 3,7 % på årsbasis innebär att produktiviteten per arbetad timme stiger med 1,5 %.

I sysselsättningsstrukturen finns några missförhållanden som bör beaktas i den ekonomiska politiken. Även om den totala sysselsättningen nu är på väg att vända uppåt har antalet personer som varit arbetslösa över ett år ökat kraftigt, då en del av dem som blev arbetslösa i början av recessionen fortfarande är utan jobb. Samma öde hotar dem som blev arbetslösa senare under recessionen även om en del har chans att få jobb när ekonomin växer. För att förhindra att arbetslösheten blir strukturell borde arbetskraftspolitiska aktiveringsåtgärder sättas in för dem som hotas av en lång arbetslöshet. Också möjligheterna för unga att sysselsätta sig bör ligga i fokus, även om arbetslösheten bland 15–24-åringar alldeles under de senaste månaderna redan lättat något jämfört med läget under fjolåret.

Antalet högutbildade arbetslösa arbetssökande har också ökat kraftigt i år. Även om arbetslösheten bland högutbildade typiskt är lägre än i andra grupper utgör den ett slöseri med resurser om arbetslösheten blir så lång att möjligheten att få jobb som motsvarar utbildningen försvinner. Förutom genom arbetskraftsservice kan sysselsättningsläget för högutbildade förbättras genom lindring av kraven på personalminskningar i statens produktivetsprogram.

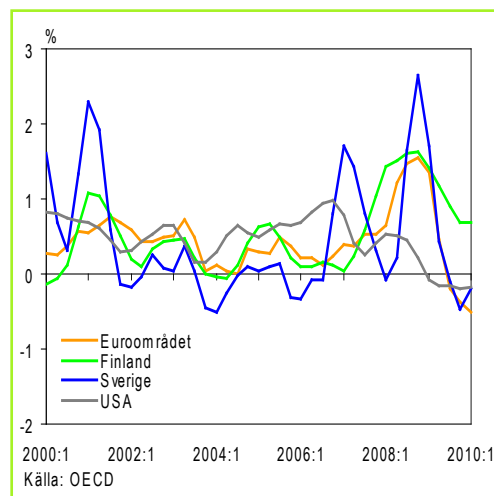
Köpkraftens tillväxt avtar 2011

De kollektivavtal som ingåtts i år ger vid handen att de nominella lönerna kommer att öka i en måttlig takt 2010 och 2011. Avtalshöjningarna för 2010 ligger kring 1 %. Nästa år kan löneökningarna bli något högre då ekonomin återhämtar sig och sysselsättningsläget förbättras. På grund av löneöverhänget stiger inkomstnivån 2010 dock något mer än 2011. Liksom under tidigare år blir avtalslöneökningarna inom exportindustrin något lägre än inom tjänstesektorn. Löneglidningen blir obetydlig bägge åren. Inkomstnivåindex stiger i en genomsnittlig takt på cirka 2,6 % 2010 och bara 2,2 % 2011. Medeltimförtjänsten ökar i samma takt.

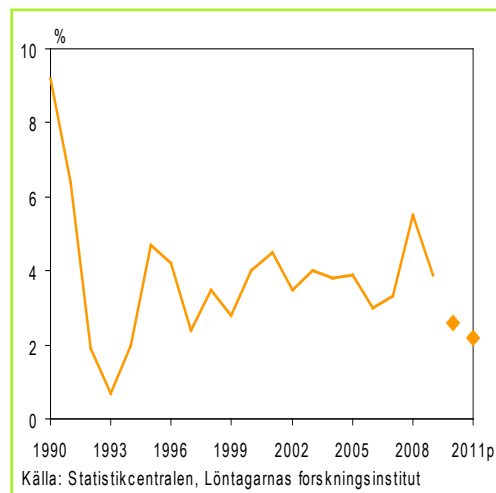
Trots den långsammare uppgången i inkomstnivån växer lönesumman i snabbare takt 2010. Det beror på att antalet arbetade timmar börjar öka och fortsätter att öka 2011. Lönesumman växer därför med 4,0 % i år och 4,6 % nästa år. 2010 och 2011 stiger lönesumman dock i lägre takt än nationalinkomsten och lönernas andel av nationalinkomsten vänder därför nedåt.

Hushållens kapitalinkomster ökar tydligt redan i år och fortsätter att öka 2011. Särskilt mycket växer inkomsterna från skogsförsäljning, som 2009 sjönk markant på grund av den djupa recessionen. Under

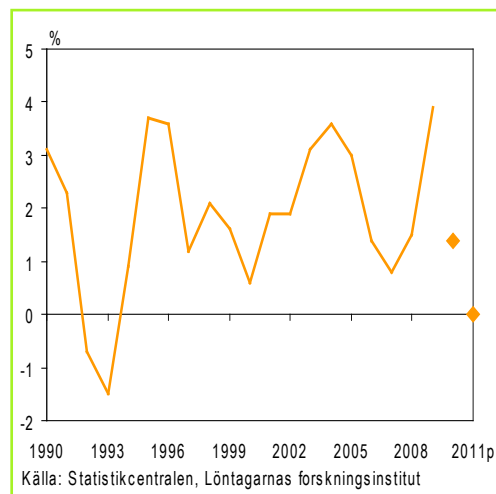
Enhetsarbetskostnader, årlig procentuell förändring 2000:1–2010:1

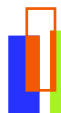

Inkomstnivåindex 1990–2011

Realinkomster procentuell förändring 1990–2011

2010 och 2011 beräknas kapital- och företagarinkomsterna återgå till nivåerna före recessionen, vilket innebär en relativt snabb tillväxttakt. Kapitalinkomsterna växer klart snabbare än löneinkomsterna.

Regeringens stöd åt köpkraften genom skattelättnader upphör så småningom. Några nämnvärda förvärvsinkomstskattelättnader är inte i sikte. Däremot skärps kommunalbeskattningen och socialförsäkringspremierna stiger. Dessutom ökar den indirekta beskattningen framförallt till följd av höjningen av mervärdesskatten och energiskatter. Skärpningen av den indirekta beskattningen leder till att inflationen tar fart 2011. Av den anledningen kommer tillväxten i löntagarnas realinkomster och köpkraft att närma sig noll under 2011. Tack vare kapitalinkomsternas snabba tillväxt och det förbättrade sysselsättningsläget 2011 ökar hushållens disponibla realinkomster dock med 3,3 % 2010 och 1,6 % 2011.

Tabell 3. Nyckeltal i prognosen

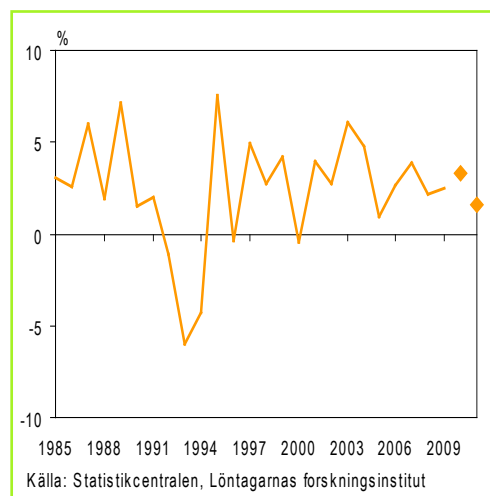
	2009	2010p	2011p
Arbetslöshet (%)	8,2	8,5	8,0
Arbetslösa (1 000-tal)	221	229	215
Sysselsatta (1 000-tal)	2457	2457	2487
Sysselsättning (%)	68,3	68,0	68,8
Inflation, konsumentprisindex (%)	0,0	1,2	2,2
Lönenivå, lönenivåindex (%)	3,9	2,6	2,2
Hushållens disponibla realinkomst (%)	2,5	3,3	1,6
Bytesbalansöverskott (mrd. €)	2,1	2,2	3,0
Handelsbalansöverskott (mrd. €)	3,6	3,8	4,6
Statens finansiella överskott mrd. €	-8,3	-9,4	-6,6
% av BNP	-4,9	-5,3	-3,5
Offentliga sektorns finansiella överskott mrd. €	-4,7	-4,8	-0,4
% av BNP	-2,7	-2,7	-0,2
Offentlig Emu-skuld % av BNP	43,9	49,0	50,2
Skattegraden (%)	43,1	43,0	43,8
Korta räntor (3 mån. Euribor)	1,2	0,8	1,2
Långa räntor (10 års statsobligationsränta)	3,7	2,9	3,2

Källa: Finlands Bank, Statistikcentralen, Löntagarnas forskningsinstitut

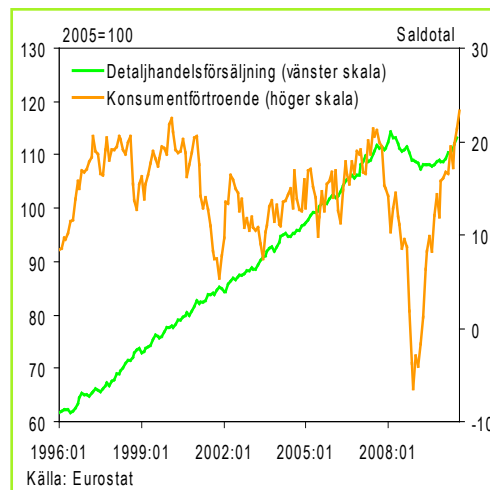
Den privata konsumtionen återhämtar sig i år

Den djupa recessionen 2009 ledde till att hushållen ökade sitt sparande med minskad privat konsumtion som följd. Konsumtionsnedgången drabbade framför allt kapitalvaror och då i synnerhet bilhandeln. Hushållens förväntningar och det allt bättre ekonomiska läget har dock förändrat situationen i en klart positivare riktning under detta år. Förändringen kan ses i en ökad detaljhandel, livligare bostadshandel och ett stort kliv uppåt i bilhandeln. Volymen av privat konsumtion beräknas växa med 3,0 % 2010 och 2,5 % 2011. Tillväxten i den privata

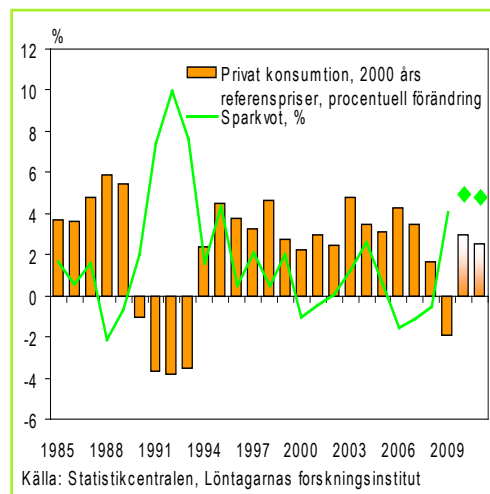
Hushållens reala disponibla inkomster 1985–2011

Konsumentförtroende och detaljhandelsförsäljning i Finland 1996:01–2010:08

Privata konsumtionsutgifter och sparkvot 1985–2011

konsumtionen är koncentrerad till kapitalvaru- och bilhandeln. Konsumtionsutgifternas nominella ökning tar fart under prognosperioden, men det beror på att konsumentprisernas ökningstakt stiger 2011.

Trots det ökade konsumentförtroendet beräknas hushållens sparkvot förbli så gott som oförändrad under åren 2009–2011. Det beror på den väntade successiva uppgången i räntenivån under prognosperioden som bidrar till att minska skuldsättningsbenägenheten under 2011.

Inflationen tar tydligt fart 2011

Konsumentpriserna stiger i år, men än så länge i låg takt. Under det första halvåret var inflationen ännu nära noll. Prisstegringstakten ökar dock successivt. Kostnadstrycket i ekonomin tilltar efter att världsmarknadspriserna på råvaror och särskilt olja börjat stiga. När ekonomierna återhämtar sig är det att vänta att råvarupriserna fortsätter att stiga i relativt snabb takt även under 2011.

Det inhemska pristrycket blir lägre än det internationella under åren 2010 och 2011. Pristrycket lättar när uppgången i arbetskraftskostnaderna avtar till följd av låga avtalshöjningar, obetydlig löneglidning och slopad folkpensionsavgift för arbetsgivare. Då arbetsproduktiviteten vänder uppåt kommer enhetsarbetskostnaderna att sjunka något under 2010 och 2011.

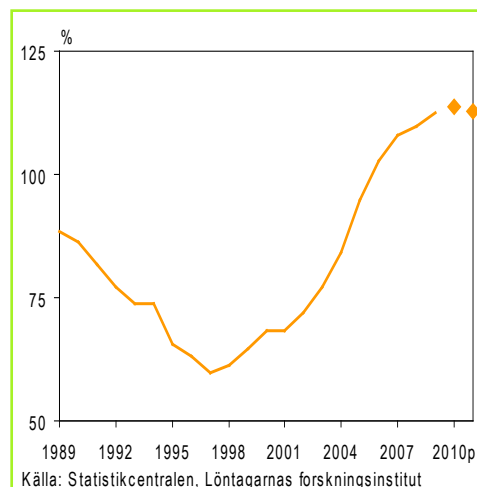
Det inhemska pristrycket kommer framförallt från skärpningen av den indirekta beskattningen. Utvecklingen började i juli 2010 när den allmänna mervärdesskatten steg med en procentenhet. Följande åtstramning kommer 2011 när staten höjer energiskatterna med omkring 700 miljoner euro för att kompensera slopadet av arbetsgivares folkpensionsavgift. Tillsammans med höjningen av den allmänna mervärdesskatten bidrar åtgärden till att öka konsumentprisernas stegringstakt 2011. Mätt med konsumentprisindex beräknas inflationen därför stiga till 1,2 % 2010 och 2,2 % 2011. Uppåttryck på konsumentprisindex har också den väntade uppgången i räntenivån och bostadspriserna.

Uppsvinget i ekonomin ger ökade skatteintäkter i år

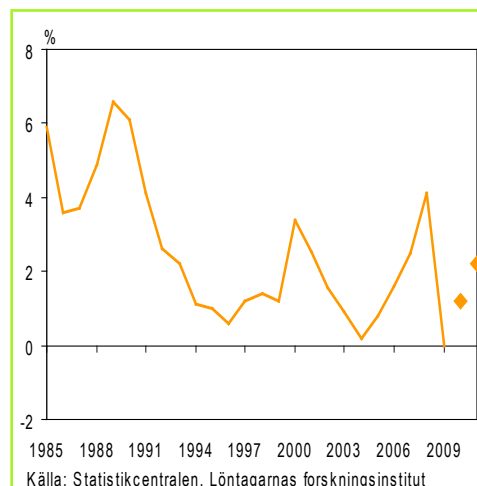
Statens skatteintäkter utvecklades svagt under det första halvåret 2010, men den kraftiga konjunkturvändningen kommer att förbättra resultatet för helåret avsevärt. Detta trots att lindringen av hushållens inkomstskatt medför ett intäktsbortfall och trots att intäkterna från mervärdesskatten bara ökar med drygt 2 % då höjningen av den allmänna momsen vid början av juli med en procentenhet inte är tillräcklig för att kompensera sänkningen av mat-, restaurang- och bilmomsen. Bilskatte- och samfundsskatteintäkterna växer totalt med drygt en miljard euro. De indirekta skatterna ökar med drygt 3 % och de direkta skatterna med cirka 6 %.

På grund av fallande räntenivåer beräknas ränteutgifterna för statskulden i år minska med omkring en femtedel trots att skulden ökar. I kommunernas statsandelar förutspås en i historiens ljus rätt måttlig ökning på 5 %, men statens transfereringar till socialskyddsfonderna växer med hela 20 % till följd av kompenseringen av den slopade folkpensionsavgiften för företagare och ökade socialutgifter. Statens konsumtions- och investeringsutgifter förblir i det närmaste oförändrade. Underskottet i statsfinanserna ökar obetydligt och blir 9,4 miljarder euro, dvs. 0,8 miljarder euro mindre än i Löntagarnas

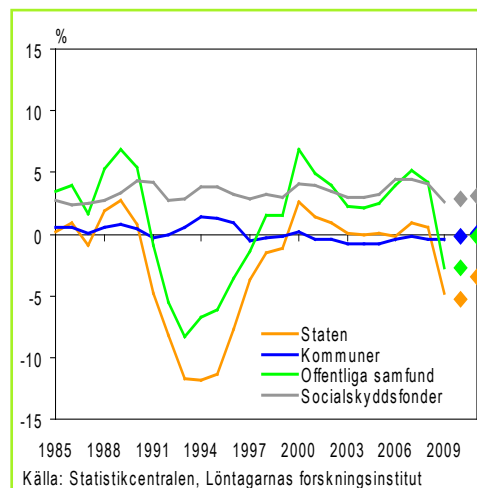
Hushållens skuldkvot 1989–2011

Konsumentpriser 1985–2011

Offentliga sektorns finansiella överskott i procent av BNP 1985–2011

nas forskningsinstituts prognos i våras.

Tillväxten i intäkterna från kommunalskatten blir trots skatteökningen med 0,39 procentenheter mindre än en procent i år på grund av skattelindringar. Till följd av ökade samfunds- och fastighetsskatter stiger kommunernas inkomstskatteintäkter dock med 4,4 %. Kommunernas investeringar krymper en aning, men tillväxten i deras konsumtionsutgifter accelererar något jämfört med den ovanligt låga farten under fjolåret. Kommunernas sammantagna finansiella underskott halveras till cirka 400 miljoner euro.

Arbetspensionsanstaltarnas och övriga socialskyddsfonders premieintäkter växer i år med totalt 4,3 %. Ett stort hål i dem orsakar sloandet av arbetsgivares folkpensionsavgift, men staten ger FPA full kompensation för bortfallet samtidigt som arbetspensions- och arbetslöshetsförsäkringspremierna stiger kännbart. Å andra sidan utbetalas cirka 5,5 % mer än förra året i sociala förmåner och bidrag framför allt beroende på arbetslösheten. Arbetspensionsanstaltarnas och övriga socialskyddsfonders finansiella överskott ökar med hela 600 miljoner euro.

Nästan balans i de offentliga finanserna redan nästa år

Tack vare energiskattehöjningen och den ekonomiska tillväxten får staten nästan 900 miljoner euro mer i energiskatteintäkter 2011 än 2010. Mervärdesskatteintäkterna ökar med drygt en miljard euro. I jämförelse med dessa siffror är intäkterna från sötsaks- och avfallsskattehöjningen anspråkslösa. Totalt sett ökar intäkterna från indirekta skatter med 10,5 %. Inga nämnvärda rena inkomstskattelättnader är att vänta. Tillväxten i statens samfundsskatteintäkter stiger till drygt 700 miljoner euro men ligger ännu omkring en miljard euro under nivån för 2008. Sammantaget ökar statens intäkter från direkta skatter med cirka 10 %.

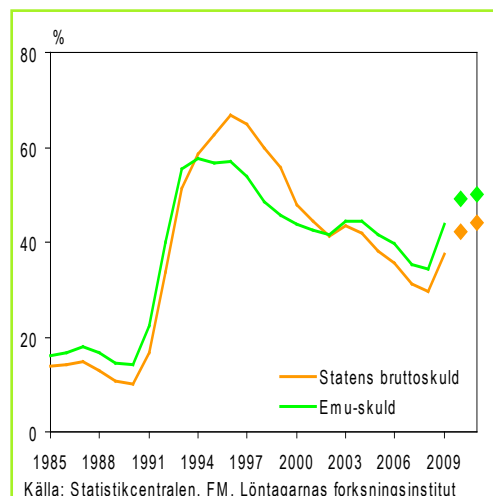
Ränteutgifterna för statskulden vänder nästa år svagt uppåt men samtidigt börjar också statens kapitalinkomster växa klart. Tillväxten i utgifterna för arbetslösheten stannar av, och ökningen i kommunernas statsandelar blir cirka 400 miljoner euro. Då dessutom konsumtions- och investeringsutgifterna ökar endast obetydligt krymper underskottet i statsfinanserna till 6,6 miljarder euro.

I prognosen antas kommunalskatten stiga med 0,2 procentenheter 2011. Då inga lättnader är att vänta och samfundsskatteintäkterna fortsätter att öka med god fart växer kommunernas skatteintäkter med 7 %. Tillväxten i kommunernas konsumtionsutgifter ökar något, men investeringsutgifterna stannar på samma nivå som året innan. Totalt sett beräknas kommunekonomin visa ett överskott på nästan 300 miljoner euro redan nästa år.

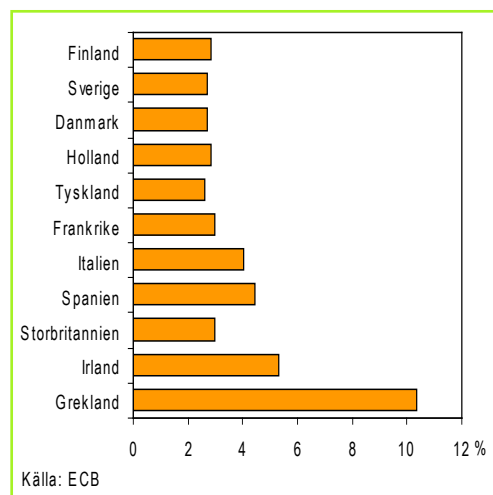
Höjningarna av arbetspensions- och arbetslöshetsförsäkringspremierna pressar upp tillväxten i premieintäkterna till drygt 6 % 2011. Då ökningen i sociala förmåner och bidrag blir kännbart lägre ökar arbetspensionsanstaltarnas och övriga socialskyddsfonders överskott redan till nästan 6 miljarder euro eller 3,1 % av bruttonationalprodukten.

I år och nästa år förbättras den finansiella ställningen i hela den offentliga sektorn och når totalt sett närapå balans 2011; underskottet blir i år 2,7 % och nästa år bara 0,2 % av bruttonationalprodukten. Den offentliga sektorns sammantagna underskott överskrider inte i något skede EMU-gränsen på 3 %. Oron för skuldsättningen och hållbarheten i de offentliga finanserna har skingrats märkbart jämfört med förhållandet bara för några månader sedan. Den offentliga bruttoskulden ser ut att stanna på den rimliga nivån 50 % av bruttonationalprodukten. Skattekvoten, dvs. den totala summan av skatter i förhållande till bruttonationalprodukten, förblir i år i det närmas-

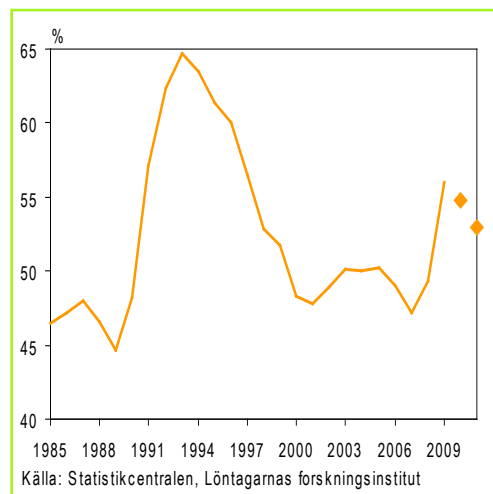
Statens bruttoskuld och offentliga sektorns Emu-skuld i procent av BNP 1985–2011

Ränta på tioåriga statsobligationer i juli 2010

Offentliga utgifter i förhållande till BNP 1985–2011

te oförändrad för att nästa år stiga med nästan en procentenhet.

Stimulansen dras bort för tidigt

Enligt Löntagarnas forskningsinstituts bedömning uppgick regeringens finanspolitiska stimulansåtgärder till 1,5 % av BNP 2009. Drygt en tredjedel utgjordes av utgiftsstimulans. Att utgiftsstimulansen var jämförelsevis svag visas av att Finlands offentliga konsumtion ökade med bara 1,2 % i fjol, en anspråkslös siffra jämfört med genomsnittet för euroområdet på 2,4 % eller exempelvis med Sveriges relativt låga tillväxttal på 1,7 %. Att skattelindringen inte stärkte den totala efterfrågan under fjolåret syntes i den kännbara nedgången i privat konsumtion på nästan 2 % och hushållens rätt brant stigande sparkvot. Det förefaller som om skattelättnaderna har börjat inverka först under årets andra kvartal när arbetsmarknadsläget har förbättrats och hushållens osäkerhet om den egna ekonomin har minskat. Sålunda realiserades stimulans effekterna relativt sent och i ett läge då också exporttillväxten började ta fart.

I år är finanspolitiken fortfarande expansiv då det gäller skatter. I fråga om utgiftsökningar är politiken däremot i det närmaste neutral. Nästa år är framförallt beskattningen föremål för finanspolitisk åtstramning men också utgifterna. Totalt sett borde finanspolitiken ännu under nästa år vara åtminstone neutral så att den ekonomiska politiken inte försvagar sysselsättningen. Den faktiska produktionen är ju fortfarande klart mindre än den potentiella. Som motvikt till skatteskärpningen hade sysselsättningen behövt stödas genom ökade resurser för en aktiv sysselsättningspolitik och avveckling av statens produktivhetsprogram som med sina allt hårdare krav försämrar sysselsättningsläget särskilt för personer med högskoleexamen. Likaså hade stöd i större omfattning än planerat behövt kanaliseras till kom-

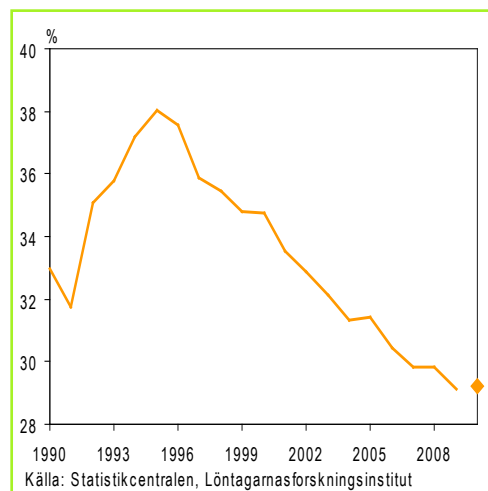
Tabell 4. Statens aktiva finanspolitik

Effekt i förhållande till 2009 års nominella BNP, %, stimulerande (+), åtstramande (-)	2009	2010	2011
Statens budgetekonomiutgifter	0,6	0,1	-0,5
Ändringar av skatter och sociala avgifter	0,9	0,4	-0,6
Total effekt	1,5	0,5	-1,1

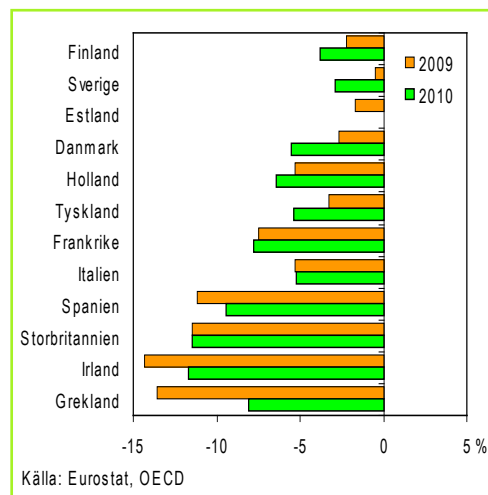
muner som ännu nästa år i onödan måste skära ned sin service.

I den kommande åtstramningen återspeglas den linje som EU-länderna på relativt bred front slagit in på, dvs. att i stämmningsläget efter den grekiska skuldkrisen rätt samstämmigt besluta att tidigare lägga den finanspolitiska åtstramningen oavsett om det är nödvändigt eller ej. Sådan brådska hade varken Tyskland eller Finland behövt ha. Bägge staterna har ju en stark ställning på finansmarknaden. Finlands offentliga skuld och offentliga underskott är dessutom bland de lägsta i euroområdet. Regeringens linje för nästa år kan dock betraktas som relativt rimlig i jämförelse med exempelvis den brittiska regeringens överdrivet hårda åtstramningsprogram. ■

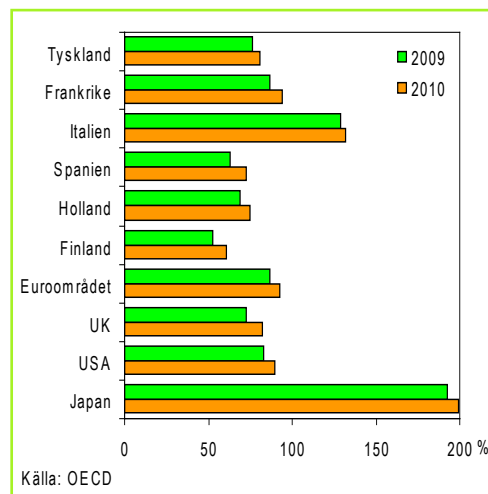
Löntagares inkomstskattegrad 1990–2010

Offentliga sektorns underskott i förhållande till BNP 2009 och 2010

Offentlig skuld i förhållande till BNP 2009 och 2010

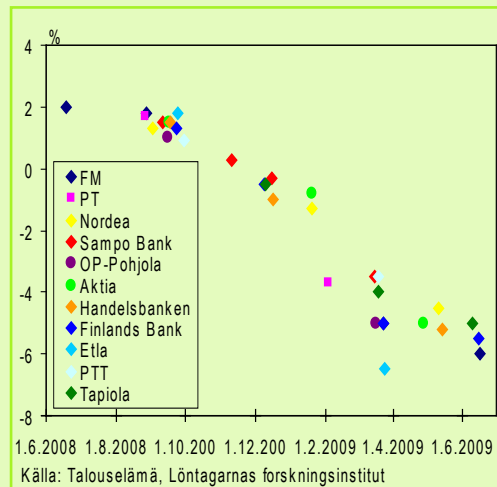

Prognosjämförelse

Vidstående figur visar hur BNP-prognoserna för 2009 såg ut. Utfallet blev ju att BNP minskade med hela 8 % förra året. Av figuren framgår att totalproduktionen ännu på förhösten 2008 rätt allmänt bedömdes växa med nästan 2 % under följande år. När kreditkrisen var ett faktum började prognoserna skrivas ned. Finlands Bank var den 9 december 2008 först ut med att förutspå att totalproduktionen för 2009 till och med kan minska. Något brant fall trodde man då ännu inte på. Löntagarnas forskningsinstitutets prognos om en BNP-minskning på 3,7 %, som publicerades den 3 februari 2009, var den första verkligt pessimistiska bedömningen. Därefter bedömdes BNP-raset hela tiden bli större i de olika prognoserna allt eftersom ekonomiska data bland annat om exportfallet började flyta in.

Prognoserna för 2010 var under det första halvåret 2009 till en början ännu relativt pessimistiska. Exempelvis publicerade Löntagarnas forskningsinstitut sin prognos för det första halvåret 2009 undantagsvis redan den 3 februari i ett läge då den internationella finanskrisen ännu inte ebbat ut. Först under den andra hälften av 2009 började några prognosmakare tydligare göra bedömningen att även Finlands realekonomi börjar repa sig när den akuta finanskrisen är över. Från sommaren 2009 ända fram till halvårsskiftet 2010 var spridningen i prognoserna dock större än normalt. I sin prognos den 1 september 2009 hörde Löntagarnas forskningsinstitut redan klart och tydligt till den grupp som prognostiserade att produktionen vänder klart uppåt under 2010. Skillnaderna i synen på Finlands konjunkturbana syntes på våren 2010 också i prognoserna för 2011. Mest optimistiska i sina BNP-prognoser för nästa år var Näringslivets forskningsinstitut ETLA, Löntagarnas forskningsinstitut och Nordea. ■

Konjunkturprognoser för 2009

Prognoser om Finlands BNP 2010 och 2011

	PT	Övriga prognoser median
2010		
Vintern-våren 2009	-0,7	-0,5
Hösten 2009	1,8	1,0
Vintern-våren 2010	3,0	1,5
2011		
Vintern-våren 2010	3,5	2,1

Källa: Talouselämä, Löntagarnas forskningsinstitut

Den ekonomiska utvecklingens inverkan på olika exempelfamiljers köpkraft

Löntagarnas forskningsinstitut publicerar redan för tredje gången beräkningar av effekterna av förvärvsinkomster, transfereringar, skatter, bolånekostnader och hyror på sex olika exempelfamiljers köpkraft. Beräkningarna grundar sig på våra prognoser om inkomst- och prisutvecklingen. Skatte- och transfereringsberäkningarna har gjorts med den s.k. Jutta-modellen.

Exempelfamiljerna är de samma som förra året och har valts för att så mångsidigt som möjligt representera de finländska hushållen. Som representativ inkomsttagare enligt kön och yrkesbeteckning eller utbildning har valts 2009 års medianinkomsttagare. I medianinkomsttagarens inkomsttagargrupp tjänar hälften mer och hälften mindre än medianinkomsttagaren.

Data för 2009 om exempelfamiljernas medianinkomster har hämtats ur Statistikcentralens månadslönestatistik för den privata sektorn. Bruttoinkomsterna för 2010 och 2011 grundar sig på Löntagarnas forskningsinstituts prognos om inkomstnivåutvecklingen. Inkomsterna beräknas växa med 2,6 % 2010 och 2,2 % 2011. Pensionärernas bruttoinkomster för bägge åren har beräknats med beaktande av garantipensionen, som införs den 1 mars 2011, och Social- och hälsovårdsministeriets prognos om ökningen i APL-indexet. Arbetspensionerna antas öka med 0,3 % 2010 och 1,9 % 2011. Garantipensionen bidrar avsevärt till att förbättra ställningen för låginkomstpensionärer.¹ Grunddagpenningen för arbetslösa har beräknats stiga till 25,79 euro per dag 2011.

I beräkningarna har också beaktats de ändringar i sjukvårds-, arbetslöshetsförsäkrings- och arbetspensionsförsäkringspremierna som föreslagits i regeringens budgetförslag för 2011. I beräkningarna har dessutom utifrån våra prognoser gjorts antaganden om höjningar av hyror, kommunernas skatteprocenter och bostadslåneräntor.

Inflationsprognosen för varje familj har gjorts med hjälp av likadana konsumtionskorgar som 2009. Konsumtionskorgarna har estimerats enligt Statistikcentralens konsumtionsundersökning 2006. Inflationen för varje familj har beräknats med hjälp av inflationsprognoser för olika grupper av varor och tjänster och de familjevisa konsumtionskorgarna. Realinkomsterna har beräknats så att nettoinkomsten rensats för inflationseffekter.

Exempelfamiljer

Tjänstemannafamilj, par med goda inkomster

Barnlöst par som är medlemmar i Akava. Mannen är ekonom och kvinnan har juridisk utbildning. Månadslönerna är 6100 € och 4800 €. Familjen bor i en skuldfri ägarbostad.

Tjänstemannafamilj, 2 barn

Föräldrarna hör till STTK och är ingenjör respektive sjukskötare. Månadslönerna är 3200 € och 2700 €. Familjen har två barn. Fa-

miljen bor i ägarbostad och har bostadslån på 150 000 euroa.

Arbetarfamilj, 2 barn

Föräldrarna hör till FFC och är lastbilschaufför respektive butiksbiträde. Månadslönerna är 2100 € och 1900 €. Familjen har två barn. Familjen bor på hyra i en 80 kvadratmeters bostad.

Lågavlönad ensamförälderfamilj, 1 barn

Familjen består av en ensamstående mamma och ett barn. Mamma arbetar som städare och har 1750 € i månadslön. Familjen bor på hyra i en 60 kvadratmeters bostad.

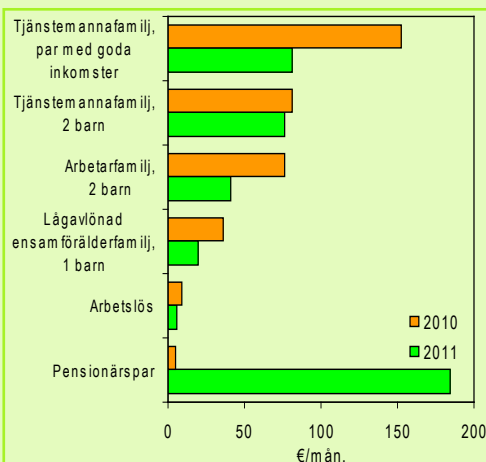
Ensamboende arbetslös

Hushållet består av en ensamboende arbetslös som får arbetsmarknadsstöd, bostadsbidrag och utkomststöd och bor på hyra i en 40 kvadratmeters bostad.

Pensionärspar

Till hushållet hör två pensionärer av vilka den ena får genomsnittlig arbetspension och den andra folkpension. Paret bor i en skuldfri ägarbostad.

Förändringar i exempelfamiljernas nominella nettoinkomster 2010 och 2011

Källa: Statistikcentralen, PT

¹ Då den nuvarande versionen av Jutta-modellen inte separat beaktar garantipensionen har garantipensionen beaktats genom att parametern för full folkpension för 2011 ändrats till 685 euro per månad. Den nya versionen av Jutta-modellen kommer att beakta garantipensionen.

Den ekonomiska utvecklingens inverkan på exempelfamiljernas köpkraft

Enligt beräkningarna ökar alla exempelfamiljers nominella inkomster 2010 och 2011. Ökningen är snabbare 2010 än 2011, vilket beror på antagandet om att inkomstnivåindex stiger. Bägge åren ökar höginkomstparets nominella inkomster mest och den arbetslösa minst. Garantipensionens inverkan på pensionärsparets inkomster är tydlig: deras nominella inkomst ökar med 185 € från 2010 till 2011.

Inflationstakten för de olika familjerna förblir måttlig 2010, dvs. kring en procent. 2011 tar inflationen tydligt fart när boende- (hyrorna), energi- och livsmedelskostnaderna stiger. Mest stiger priset på pensionärsparets konsumtionskorg, vars inflation på årsbasis är 2,8 %. Ökningen beror till stor del på ökade boende- och energikostnader. Minst är inflationen för arbetarfamiljen, vars konsumtionskorg visar en inflation på 0,5 % 2010 och 2,1 % 2011.

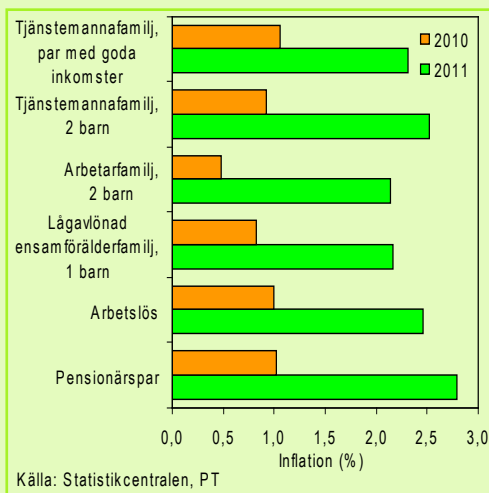
De inflationsrensade nettoinkomsterna, dvs. realinkomsterna, ökar eller förblir oförändrade för alla utom för pensionärsparet 2010. Höginkomsttagarparets realinkomster ökar beloppsmässigt mest. Pensionärernas realinkomster sjunker däremot. Ökningen i realinkomsterna beror på den låga inflationen och uppgången i inkomstnivån. 2011 minskar realinkomsterna för alla utom för pensionärsparet. Tillväxten i pensionärernas inkomster förklaras av införandet av garantipensionen, medan minskningen i realinkomsterna för de övriga exempelfamiljerna beror på den högre inflationstakten.

Exempelfamiljernas köpkraft ökar för alla andra utom för den arbetslösa och pensionärsparet 2010. Mest, dvs. med cirka 1,8 %, växer arbetarfamiljens köpkraft. För pensionärsfamiljen blir realinkomsternas relativa förändring negativ eller cirka -0,8 %. 2011 krymper realinkomsterna med omkring en procent i alla andra familjer utom för den arbetslösa, vars realinkomster visar en relativ nedgång på ca -1,7 %. Pensionärsfamiljen utgör också här ett undantag med en procentuell tillväxt i sina realinkomster på 6,5 % 2011.²

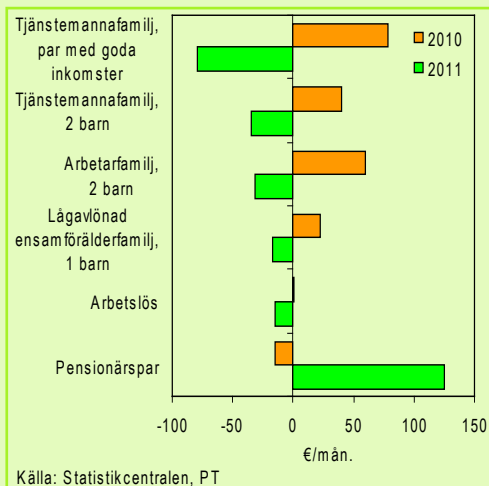
Vidstående diagram visar att utvecklingen varit positiv för pensionärsparet och tjänstemannafamiljen 2008 och 2009 mätt med realinkomsternas tillväxt. Svagast har utvecklingen varit för arbetarfamiljen där realinkomsternas tillväxt varit negativ under åren 2008 och 2009. Också för den arbetslösa har köpkraftstillväxten varit svag och förutspås bli oförändrad eller sjunka under åren 2010 och 2011. ■

² Pensionärsparet bor i en skuldfri ägarbostad. I beräkningarna har inte beaktats möjligheten att bostaden är ett egnahemshus som skulle medföra högre ökning än i genomsnitt i uppvärmningskostnader och fastighetsskatt 2011. I värsta fall skulle de kunna äta upp en stor del av ökningen i pensionärsfamiljens realinkomster.

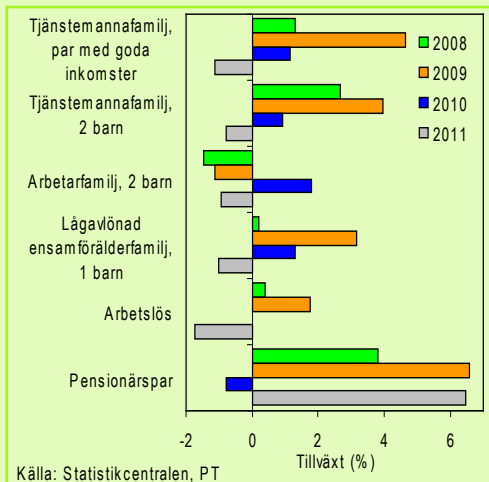
Inflationstakt för exempelfamiljerna 2010 och 2011

Förändringar i exempelfamiljernas realinkomster i euro 2010 och 2011

Relativa förändringar i exempelfamiljernas realinkomster 2008–2011

Tabellbilaga 1. Förvärvsinkomster och beskattning 2009 (€/mån.)

Exempelfamiljer	Brutto-inkomster	Erhållna transfere-ringar	Skatter	Netto-inkomster	Skatternas andel av bruttoinkomsterna (%)
Tjänstemannafamilj, par med goda inkomster	10900	0	4006	6894	36,8
Tjänstemannafamilj (2 barn)	5900	211	1556	4554	26,4
Arbetarfamilj (2 barn)	4000	211	844	3366	21,1
Lågavlönad ensamförälderfamilj (1 barn)	1750	283	338	1695	19,3
Arbetslös	551	416	103	864	18,7
Pensionärspar	2318	0	363	1956	15,6

Källa: Statistikcentralen, Löntagarnas forskningsinstitut

Tabellbilaga 2. Förvärvsinkomster och beskattning 2010 (€/mån.)

Exempelfamiljer	Brutto-inkomster	Erhållna transfere-ringar	Skatter	Netto-inkomster	Skatternas andel av bruttoinkomsterna (%)
Tjänstemannafamilj, par med goda inkomster	11184	0	4137	7047	37,0
Tjänstemannafamilj (2 barn)	6053	211	1629	4635	26,9
Arbetarfamilj (2 barn)	4104	211	872	3443	21,2
Lågavlönad ensamförälderfamilj (1 barn)	1796	286	350	1731	19,5
Arbetslös	551	413	91	873	16,5
Pensionärspar	2323	0	363	1960	15,6

Källa: Statistikcentralen, Löntagarnas forskningsinstitut

Tabellbilaga 3. Förvärvsinkomster och beskattning 2011 (€/mån.)

Exempelfamiljer	Brutto-inkomster	Erhållna transfere-ringar	Skatter	Netto-inkomster	Skatternas andel av bruttoinkomsterna (%)
Tjänstemannafamilj, par med goda inkomster	11429	0	4301	7128	37,6
Tjänstemannafamilj (2 barn)	6187	211	1686	4711	27,3
Arbetarfamilj (2 barn)	4194	211	921	3484	22,0
Lågavlönad ensamförälderfamilj (1 barn)	1835	286	370	1751	20,2
Arbetslös	554	417	92	879	16,6
Pensionärspar	2524	0	379	2145	15,0

Källa: Statistikcentralen, Löntagarnas forskningsinstitut